

2. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони : Міжнародний документ від 27.06.2014 р. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/984_011/print1461771887931399

3. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>

4. Про права дитини : Конвенція ООН від 20.11.1989 р. (ратифікована 27.02.1991 р.). – Режим доступу : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_021

5. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо органів і служб у справах неповнолітніх та спеціальних установ для неповнолітніх : Закон України від 07.02.2007 р. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/609-16/ed20070320>

ДО ДЕФІНІЦІ ПОНЯТТЯ «ПОВНОВАЖЕННЯ АДВОКАТА»

Заборовський В. В.

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри цивільного права та процесу
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
м. Ужгород, Україна*

Досліджуючи питання про правовий статус адвоката, зокрема про його структуру, ми неодноразово доходили до висновку, за яким права та обов'язки є вихідними та загальноприйнятими елементами, які в сукупності з правовими гарантіями та відповідальністю забезпечують необхідну універсальність, системність та дієвість такої категорії як правовий статус адвоката [1, с. 19; 2, с. 111; 3, с. 109]. Права та обов'язки захисника, за твердженням О.В. Маслюк, є «стрижнем його процесуального статусу, який, в свою чергу, являється «дзеркалом» його правового положення в кримінальному провадженні в цілому» [4, с. 259]. Така їх особливість обумовлена тим, що держава покладаючи на адвоката обов'язок щодо надання професійної правової допомоги, повинна забезпечувати його й відповідним комплексом прав для належного її надання.

В аспекті даного дослідження актуальним залишається питання щодо розкриття сутності й такого поняття як «повноваження», оскільки, як відмічає В.В. Груздев, дане поняття «широко вживається в теорії, законодавстві та правозастосовній практиці поряд з такими загальноправовими поняттями, як «суб'єктивне право» і «юридичний обов'язок»» [5, с. 91]. Незважаючи на таку широку сферу застосування вищевказаного поняття, в юридичній літературі відсутня єдина позиція щодо його сутності. Слід відмітити те, що непослідовним в розкритті сутності поняття «повноваження адвоката» є й український зако-

нодавець, який в одному випадку розглядає його в якості права адвоката (ч. 1 ст. 24 Правил адвокатської етики [6]), а в іншому – вже як сукупність його прав та обов'язків (ч. 2 ст. 16 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» [7]).

Доволі поширеною серед науковців є точка зору, відповідно до якої повноваження сприймаються в якості суб'єктивних прав особи [8, с. 61; 9, с. 58]. В якості права, що надається кому-небудь, на вчинення чого-небудь, повноваження розглядаються й в тлумачних словниках [10, с. 904]. Іншої точки зору притримуються, зокрема В.М. Івакін, який вказує на те, що повноваження представника «відрізняються від самостійних процесуальних прав осіб, які беруть участь у справі, трьома істотними ознаками: а) вони являють собою правові можливості вчинення процесуальних дій не від свого власного імені, а від імені іншої особи; б) повноваження є похідними від процесуальних прав, якими наділені особи, які беруть участь у справі; в) виникнення і подальше існування повноважень у представника, за загальним правилом, залежать від волі особи, яку представляють» [11, с. 304].

В даному випадку заслуговує на увагу позиція С.В. Купрейченко, який досліджуючи правове становище захисника в кримінальному процесі, вказує на те що «повноваження відрізняється від права, оскільки реалізується не внаслідок вільного волевиявлення процесуального суб'єкта, а внаслідок покладання на нього процесуального обов'язку, який він не тільки може, а й повинен виконати. Для процесуального повноваження не характерна диспозитивність, яка характерна для права» [12, с. 10]. Ми поділяємо таку точку зору, та вважаємо, що повноваження, крім прав включають до свого змісту й обов'язки. Такої позиції притримуються й ряд науковців [13, с. 102; 14, с. 9; 15, с. 153]. Відтворена вона і в юридичній енциклопедії, де повноваження розглядаються в якості сукупності прав і обов'язків державних органів і громадських організацій, а також посадових, та інших осіб, закріплених за ними у встановленому законодавством порядку для здійснення покладених на них функцій [16, с. 590]. Позитивність даного визначення полягає і у вказівці на те, що такі права закріплюються за суб'єктами у встановленому законодавством порядку саме для здійснення покладених на них функцій.

Слід врахувати й твердження О.С. Іоффе, який вказував на те, що повноваження не є суб'єктивним правом, так як представник завдяки повноваженням набуває не права, а тільки можливість здійснення чужих прав і обов'язків або набуття їх для іншої особи [17, с. 202-203]. В якості правової можливості повноваження адвоката розглядає А.Т. Філіппова, зазначаючи: «Повноваження адвоката – надані і гарантовані законом правові можливості адвоката, що дозволяють йому за допомогою власних активних дій максимально повно надавати кваліфіковану юридичну допомогу довірителям» [18, с. 11]. Подібної точки зору притримується й І.О. Табак [19, с. 21].

На підставі вищевикладеного можна дійти до висновку, за яким під повноваженнями адвоката слід розуміти сукупність прав та обов'язків, що надають-

ся йому в установленому законом порядку, з метою створення належних можливостей щодо здійснення ним своєї діяльності по наданню відповідної професійної правничої (правової) допомоги.

Література:

1. Заборовский В.В. Структура правового статуса адвоката / В.В. Заборовский // Евразийская адвокатура. – 2016. – № 3 (22). – С. 15-21.
2. Заборовський В.В. Структура правового статусу адвоката: дослідження сутності елементів, які є передумовами його виникнення або ж є дотичними до нього / В.В. Заборовський // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право. – 2016. – Вип. 39. – Т. 2. – С. 110-115.
3. Заборовський В.В. Правовий статус адвоката в умовах становлення незалежної адвокатури України: монографія / В.В. Заборовський. – Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2016. – 848 с.
4. Маслюк О.В. Права адвоката-захисника в контексті спростування підозри (обвинувачення): сучасний стан та шляхи вдосконалення [Електронний ресурс] / О.В. Маслюк // Порівняльно-аналітичне право. – 2015. – № 2. – С. 259-262. – Режим доступу: http://www.par.in.ua/2_2015/78
5. Груздев В.В. Полномочие в гражданском праве / В.В. Груздев // Законы России: опыт, анализ, практика. – 2013. – № 10. – С. 91-96.
6. Правила адвокатської етики [Електронний ресурс], затверджені Установчим З'їздом адвокатів України від 17 листопада 2012 року. – Режим доступу: <http://vkdka.org/pravil-advokatskoji-etiki>
7. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 5 липня 2012 р. № 5076-VI // Офіційний вісник України. – 2012. – № 62. – Ст. 17.
8. Байгушева Ю.В. К понятию полномочия / Ю.В. Байгушева, Е.А. Крашенинников // Вестник гражданского права. – 2012. – Т. 12. – № 2 – С. 61-67.
9. Рагулин А.В. Профессиональные права адвоката-защитника в Российской Федерации. Вопросы теории и практики: дис. ... доктора юрид. наук : 12.00.11 / Рагулин Андрей Викторович. – М., 2014. – 462 с.
10. Большой толковый словарь русского языка / Сост. и гл. ред. С.А. Кузнецов. – СПб.: Норинт, 2000. – 1536 с.
11. Ивакин В.Н. О процессуальном положении судебных представителей / В.Н. Ивакин // Lex Russica. – 2007. – № 2. – С. 303-334.
12. Купрейченко С.В. Защитник в уголовном процессе на стадии предварительного расследования: автореф. дис. на соискание учен. степени канд. юрид. наук : спец. 12.00.09 «Уголовный процесс; криминалистика и судебная экспертиза; оперативно-розыскная деятельность» / С.В. Купрейченко. – М., 2007. – 25 с.
13. Бессарабов В.Г. Понятие правового статуса адвоката / В.Г. Бессарабов, М.А. Косарев // Право и политика. – 2005. – № 11. – С. 93-102.
14. Войтович Л.В. Ведение дел в гражданском и арбитражном процессе посредством действий представителя : автореф. дис. на соискание учен. степени

канд. юрид. наук : спец. 12.00.15 «Гражданский процесс; арбитражный процесс» / Л.В. Войтович. – Хабаровск, 2004. – 24 с.

15. Голосніченко І.П. Теорія повноважень, їх легітимність та врахування потреб і інтересів при встановленні на законодавчому рівні / І.П. Голосніченко, Д.І. Голосніченко // Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право. – 2011. – № 1 (9). – С. 147-155.

16. Юридична енциклопедія: в 6 т. / Редкол.: Ю.С. Шемшученко (відп. ред.) та ін. – К.: «Укр. енцикл.», 2003. – Т. 5: П-С. – 736 с.

17. Иоффе О.С. Советское гражданское право / О.С. Иоффе. – М.: Юрид. лит., 1967. – 494 с.

18. Филиппова А.Т. Проблемы реализации полномочий адвокатов в Российской Федерации: автореф. дис. на соискание учен. степени канд. юрид. наук : спец. 12.00.11 «Судебная власть; прокурорский надзор; организация правоохранительной деятельности; адвокатура» / А.Т. Филиппова. – М., 2008. – 30 с.

19. Табак И.А. Новые положения судебного представительства в гражданском судопроизводстве : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. юрид. наук : спец. 12.00.15 «Гражданский процесс; арбитражный процесс» / И.А. Табак. – Саратов, 2006. – 30 с.

ПРАВОВА ПРИРОДА СПАДКОВОГО ДОГОВОРУ В УКРАЇНСЬКОМУ, НІМЕЦЬКОМУ, АВСТРІЙСЬКОМУ ТА ШВЕЙЦАРСЬКОМУ ЗАКОНОДАВСТВАХ

Кернична С. Я.

*докторант кафедри міжнародного приватного права
Ягеллонського університету
м. Краків, Республіка Польща*

Спадковий договір як спосіб розпорядження майном на випадок смерті функціонує в законодавстві окремих європейських країн. Зокрема, спадковий договір може бути підставою спадкування відповідно до законодавства Німеччини, Австрії, Швейцарії, Угорщини. В Україні цей інститут спадкового права появився з прийняттям 16 січня 2003 року нового Цивільного кодексу. І хоча з часу запровадження спадкового договору минуло понад 13 років, питання його правової природи залишається досі актуальним.

В українському законодавстві поняття спадкового договору відображає ст. 1302 ЦК України, відповідно до положень якої «за спадковим договором одна сторона (набувач) зобов'язується виконувати розпорядження другої сторони (відчужувача) і в разі його смерті набуває право власності на майно відчужувача». Сам законодавець не визначив, до якого типу договорів належить спадковий